

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladíka a sudcov JUDr. Edity Bakošovej a JUDr. Jozefa Kolcuna v právnej veci žalobcov 1/ **J. K.**, bývajúceho vo S., 2/ **A. B.**, bývajúceho vo S., oboch zastúpených JUDr. Ľ. Š., advokátom v K., proti žalovanému **M.**, zastúpenému JUDr. P. S., advokátom v K., **o zaplatenie 3.771.283,- Sk s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 2 C 264/2005, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. februára 2008 sp. zn. 7 Co 19/2007, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Svidník rozsudkom zo 6. decembra 2006 č.k. 2 C 264/2005-120 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcom sumu 3.771.283,- Sk so 7 % úrokom z omeškania od 30.3.2006 do zaplatenia do 3 dní s tým, že plnením jednému zo žalobcov zaniká v rozsahu plnenia právo druhého žalobcu a žalovanému uložil tiež povinnosť zaplatiť žalobcom spoločne a nerozdielne náhradu trov konania vo výške 198.400,- Sk k rukám advokáta do 3 dní. Pri svojom rozhodovaní vychádzal z právoplatného rozsudku Okresného súdu Svidník č.k. 5 C 70/1998-101 z 9.7.2002 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č.k.

2 Co 493/2002-121 zo 14.4.2004, ktorým súd vyslovil, že kúpnopredajná zmluva uzavretá 8.11.1991, ktorej predmetom bol prevod vlastníctva $\frac{1}{2}$ nehnuteľnosti KN X. – zastavaná plocha o výmere X. m² a na nej postavenej budovy č.s. X., vedenej na LV č. X. k.ú. S. je neplatná. Z neplatnej zmluvy je každý účastník povinný vrátiť druhému všetko, čo na základe nej dostal. Žalobcovia na základe tejto zmluvy zaplatili žalovanému sumu 3.771.283,- Sk a to tak, že uzavreli úverovú zmluvu 14.11.1991, ktorá obsahovala aj záložné právo vtedajšej Slovenskej sporiteľne na prevádzanú nehnuteľnosť. Žalovaný túto sumu žalobcovi doposiaľ nezaplatil, preto súd žalobe vyhovel. Pokiaľ žalovaný vzniesol v konaní námietku premlčania súd prvého stupňa uviedol, že na takúto námietku prihliada len vtedy, ak by aj druhý účastník mohol premlčanie namietat' a pokiaľ ide o námietku, že na strane žalobcov by mal vystupovať aj Ing. Š., poukázal na to, že pri solidárnych záväzkoch to nie je nutné, pretože každý má právo na celé plnenie. S poukazom na ustanovenie § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka uložil žalovanému zaplatiť žalobcom aj úrok z omeškania vo výške 7 % od 30.3.2006, teda od nasledujúceho dňa po doručení žaloby žalovanému, keď žalovaný dlh doteraz nezaplatil. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p., úspechom žalobcov v konaní a vznikom im trov na súdnom poplatku a právnom zastúpení.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Prešove rozsudkom zo 14. februára 2008 sp. zn. 7 Co 19/2007 zmenil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu zamietol a žalobcom uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovanému náhradu trov konania vo výške 207.565,- Sk k rukám advokáta do 3 dní. Svoje rozhodnutie založil na ustanovení § 457 Občianskeho zákonníka, ktoré ukladá každému z účastníkov pri neplatnej zmluve vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal. Ide o tzv. synalagmatické záväzky, pri ktorých existuje nielen vzájomnosť práv a povinností, ale aj vzájomná podmienenosť plnenia. Pravidlo, podľa ktorého vrátenie kúpnej ceny z neplatnej zmluvy kupujúcemu je vyvážené zachovaním vlastníckeho práva predávajúceho sa na prejednávajúcu vec použiť nedá, pretože v dôsledku schválenia príklepu udeleného pri dražbe predmetnej nehnuteľnosti vlastníctvo prešlo na tretie osoby odlišné od účastníkov konania, ktoré vlastníctvo nadobudli originárnym spôsobom dňa 29.7.1998 a to uznesením Okresného súdu Svidník č.k. Er 1186/1998-8. Ak obnova vlastníckeho práva žalovaného neprichádza do úvahy, bolo povinnosťou žalobcov poskytnúť žalovanému peňažnú náhradu zodpovedajúcu hodnote tohto vlastníckeho práva. V čase uzatvárania neplatnej kúpnopredajnej zmluvy bola kúpna cena predmetných nehnuteľností 3.771.283,- Sk. Túto čiastku je potrebné považovať za peňažný ekvivalent

hodnoty vlastníckeho práva, ktorého obnovenie v prospech žalovaného nie je možné. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil úspechom žalovaného v konaní a vznikom mu trov na právnom zastúpení.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia. Žiadali, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu druhého stupňa na ďalšie konanie, pretože rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Úvahy odvolacieho súdu vyslovené v dôvodoch jeho odvolania z hľadiska formálnej logiky považujú za správne, avšak v prejednávanej veci nevychádza z pravdivých skutočností. V konaní totiž uviedli, že kúpna zmluva je neplatná nielen preto, že to bolo konštatované výrokom súdu, ale aj preto, že predmet zmluvy netvoril vec v právnom slova zmysle. Tento právny úkon bol preto nulitný natoľko, že nič z neho nemohlo byť nadobudnuté ani v dražbe. Rešpektujú však ustanovenie § 61 Exekučného poriadku, ktoré vylučuje navrátenie veci do predošlého stavu a sú si vedomí, že v dôsledku toho je súdne rozhodnutie o príklepe nenarušiteľné, následky by však mal znášať ten, kto neplatnosť zmluvy zapríčinil a to bol žalovaný, ktorý mal pri dražbe uplatňovať práva, ktoré nepripúšťajú dražbu.

Žalovaný navrhol dovolanie žalobcov zamietnuť. Nesúhlasil s dôvodmi uvádzanými v dovolaní, považoval ich za právne bezvýznamné. Stotožnil sa s názorom vysloveným v dôvodoch uvedených v rozsudku odvolacieho súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorí sú zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Podľa ust. § 236 ods. 1 O.s.p. v znení do 15.10.2008, podľa ktorého je s poukazom na ust. § 372p zák. č. 384/2008 Z.z. potrebné vec právne posúdiť, dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzujú len podľa toho ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania a prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom, či súdom nesprávne obsadeným). Dovolateľ žiadnu z týchto väd nenamietal a jej existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Inou vadou konania na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Ani vadu tejto povahy dovolateľ nenamietal a jej existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Dovolateľ namieta, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak

síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka, kto sa na úkor iného obohatí, musí obohatenie vydať.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia, bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

Podľa § 456 Občianskeho zákonníka, predmet bezdôvodného obohatenia sa musí vydať tomu, na úkor koho sa získal. Ak toho, na úkor koho sa získal, nemožno zistiť, musí sa vydať štátu.

Podľa § 457 Občianskeho zákonníka, ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

Podľa § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka, musí sa vydať všetko, čo sa nadobudlo bezdôvodným obohatením. Ak to nie je dobre možné, najmä preto, že obohatenie spočívalo vo výkonoch, musí sa poskytnúť peňažná náhrada.

V konaní nebolo medzi účastníkmi sporným, že kúpnopredajná zmluva uzatvorená dňa 8.11.1991, predmetom ktorej bol predaj ½ parcely KN č. X. – zastavaná plocha o výmere X. m² a na nej postavenej budovy súp. č. X., je neplatná.

Tak ako pri odplatných zmluvách sú obyčajne práva a povinnosti oboch účastníkov zmluvy vzájomne podmienené, sú vzájomne podmienené aj ich nároky na vrátenie už prijatých plnení, ak išlo o neplatnú zmluvu.

Nárok jedného z účastníkov zmluvy na vrátenie plnenia z neplatnej zmluvy je zo zákona podmienený jeho záväzkom voči druhému účastníkovi a táto vzájomná viazanosť musí byť vyjadrená v rozsudku, ktorý súd vynáša o niektorom z týchto nárokov. Vzájomne podmienenými plneniami sú všetky plnenia, na vzájomnej podmienenosti ktorých sa účastníci dohodli, ako aj plnenia, kde podmienenosť a vzájomná viazanosť priamo vyplýva zo zákona.

Na tom nič nemení ani tá okolnosť, že prípadne jeden z nárokov na vrátenie plnenia pripadol podľa ustanovenia § 456 vety druhej Občianskeho zákonníka štátu. Štátu totiž pripadol nárok v tom istom rozsahu, v akom mal tento nárok pôvodný účastník neplatnej zmluvy.

Pri vzájomnej podmienenosti plnení oboch účastníkov a z toho vyplývajúcej vzájomnosti plnení pri kúpe nehnuteľnosti pri neplatnej zmluve sú takými vzájomnými a vzájomne podmienenými plneniami zo strany predávajúceho prevod vlastníctva a zo strany kupujúceho zaplatenie kúpnej ceny. Prevod vlastníctva zahrňuje v sebe vždy aj odovzdanie nehnuteľnosti do užívania. Zaplatenie kúpnej ceny je protiváhou vlastníctva k predávanému predmetu. Ak je teda zmluva neplatná, takže k prechodu vlastníctva kupujúceho nedošlo, kupujúci však zaplatil kúpnu cenu, treba kúpnu cenu vrátiť, pričom táto reštitúcia je z druhej strany vyvážená tým, že vlastníctvo k predávanému predmetu neprešlo na kupujúceho, ale zostalo predávateľovi.

Občiansky zákonník v ustanovení § 458 ods. 1 určuje spôsob ako aj rozsah povinnosti toho, kto neoprávnene získal majetkový prospech, a to tak, že musí vydať všetko, čo bolo neoprávnene získané. To znamená, že má dôjsť k navráteniu do predošlého stavu, t.j., že sa má vrátiť, čo bolo prijaté, odcudzené alebo ináč nadobudnuté. Ak takáto reštitúcia nie je dobre možná, treba poskytnúť peňažnú náhradu, ktorá znamená ekonomickú protihodnotu toho, čo nemožno vrátiť in natura.

Povinnosť vydať všetko, čo sa neoprávnene získalo, treba teda splniť tak, aby sa po jej splnení buď obnovil pôvodný stav, alebo aby vznikol stav, ktorý je ekonomicky rovnocennou náhradou pôvodného stavu. S bezdôvodným obohatením treba vydať aj úžitky z neho, pokiaľ ten, kto získal takéto obohatenie, nebol dobromyseľný (§ 458 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Avšak ten, kto vydáva bezdôvodné obohatenie, má právo na náhradu nevyhnutných nákladov, ktoré na vec vynaložil, a to bez zreteľa na to, či bol dobromyseľný a či nie (§ 458 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Musí však ísť o nevyhnutné náklady ako sú napr. náklady spojené s riadnym opatrovaním veci, ktoré by mal rovnako vynaložiť aj ten, komu sa vec vracia.

Ustanovenia Občianskeho zákonníka o bezdôvodnom obohatení sledujú jednak to, aby osobe, na úkor ktorej bolo bezdôvodné obohatenie získané, boli nahradené hodnoty, o ktoré bola pripravená, jednak to, aby nestatočne nadobudnuté obohatenie nezostalo nadobúdateľovi. Preto môže súd podľa ustanovenia § 459 Občianskeho zákonníka rozhodnúť, že právo na

vydanie bezdôvodného obohatenia získaného nedobromyseľne možno uspokojiť aj z vecí, ktoré inak nepodliehajú súdnemu výkonu rozhodnutia, ak tieto veci boli nadobudnuté zo získaného bezdôvodného obohatenia.

Rozhodujúce je, aké bezdôvodné obohatenie mal povinný v čase jeho vzniku, lebo podľa ustanovenia § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa musí vydať všetko, čo bolo neoprávnené získané. Preto nerozhoduje, čo tomu, kto získal bezdôvodné obohatenie, z tohto obohatenia ešte zostalo, či a o čo je ešte obohatený, ale rozhodujúce je to, o čo sa obohatil v čase získania obohatenia.

Zo zákonného ustanovenia, že sa vydáva to, čo bolo získané, vyplýva, že ten kto získal bezdôvodné obohatenie, je povinný ho vydať, a to bez ohľadu na to, či získaním tohto obohatenia vznikla niekomu škoda, komu taká škoda vznikla a aká bola jej výška.

Každý sa môže domáhať vydania bezdôvodného obohatenia do tej výšky, do ktorej bolo obohatenie získané na jeho úkor. Okolnosť, že k vzájomnému vráteniu plnenia nemôže dôjsť, nerobí neplatnú zmluvu ani čiastočne platnou. Ak kúpenú vec nemožno vrátiť, treba za ňu vrátiť jej cenu zodpovedajúcu cenovému predpisu.

Ak potom odvolací súd na základe zisteného skutkového stavu mal preukázané, že obnova vlastníckeho vzťahu žalovaného k predmetu kúpnej zmluvy nie je možná v dôsledku toho, že vlastníctvo žalovaného na základe schváleného príklepu udeleného pri dražbe prešlo na vydražiteľa, t.j. že tretie osoby nadobudli originárnym spôsobom vlastnícke právo k predmetu kúpnopredajnej zmluvy, rozhodol správne, ak žalobu zamietol. Ak obnova vlastníckeho práva žalovaného neprichádza do úvahy, povinnosťou žalobcov je poskytnúť žalovanému náhradu zodpovedajúcu hodnote tohto vlastníckeho práva. Odvolací súd mal preukázané (a táto skutočnosť nebola medzi účastníkmi ani sporná), že kúpna cena prevádzaných nehnuteľností v čase uzatvorenia zmluvy bola 3.771.283,- Sk a preto správne túto čiastku považoval odvolací súd za peňažný ekvivalent hodnoty vlastníckeho práva, ktorého obnovenie v prospech žalovaného už nie je možné.

Z uvedeného vyplýva, že rozsudok odvolacieho súdu bol z hľadiska uplatnených dovolacích dôvodov správny. Pretože nebolo zistené (ani dovolateľmi tvrdené), že by rozsudok odvolacieho súdu bol postihnutý vadou uvedenou v § 237 O.s.p., či tzv. inou vadou

konania v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcov podľa § 243b ods. 1 časť vety pred bodkočiarkou O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní neboli žalobcovia úspešní a právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo žalovanému (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalovanému náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní túto výšku nevyčíslil (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1, 2 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15. decembra 2009

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: